

Institutu 1941. godine 3) Diplomom o svršenom studiju da Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu 1937. godine.«

Kad je predavao disertaciju imao je očito samo izvornike navedenih diploma, a ne i duplikate koji bi za tu svrhu bili dovoljni. Kao što se vidi iz već navedenog njegovog dopisa od 9. ožujka 1964. pobrinuo se za duplikate nekoliko dana kasnije te ih poslao Dekanatu.

Ubrzo nakon toga fakultetska uprava ljubljanskog Filozofskog fakulteta, današnji pedagoško-znanstveni savjet, raspravljala je na svojoj sjednici o Vidakovićevoj prijavi. Premda je disertacija bila već predložena, bila je u skladu s tradicionalnim postupkom najprije izabrana komisija za pregled dokumenata i prosudbu doktorske teme. Komisiju su sačinjavali potpisani i kroatist prof. Emil Štampar koje je Dekanat o tome formalno obavijestio dopisom od 7. travnja 1964. Ustanovili smo da kandidat Vidaković zadovoljava sve formalne uvjete te da tema koju je prijavio odgovara namjeni. Na temelju tog mnijenja odredila je fakultetska uprava komisiju za ocjenu doktorske teze u kojoj smo bili potpisani autor ovog članka, povjesničar B. Grafenauer i E. Štampar.

Sve nas koji bijasmo članovi komisije privukla je Vidakovićeve disertacija. Čitali smo je intenzivno i s napetom pozornošću koju je zavrjedila. Bijaše to rad koji je napisao formirani muzikolog, toga smo svi bili svjesni. Osim toga bila je to građa izvanredno zanimljiva već zbog samog Jurja Križanića, a svaka-ko s tim u vezi ponajprije muzikološki. Dogovorili smo se da će izvještaj o njoj sastaviti potpisani, kasnije ćemo ga zajednički pročitati i eventualno redigirati, potpisati i predložiti fakultetskoj upravi. U nastavku postupka ona bi taj izvještaj prihvatila, odredila komisiju za obranu disertacije te preporučila realizaciju konačne faze tog procesa. Slijedila bi samo obrana i zatim promocija.

Sve govori da smo žurili, premda nije za to postojao nikakav izvanjski uzrok. Primjer bijaše jasan i neosporan. Bijaše prijedopne 19. travnja 1964. kad sam u svom kabinetu na fakultetu sastavljao izvještaj o Vidakovićevoj disertaciji. Već sam se bližio njegovom kraju, kad zazvoni telefon: od kuće su mi javili da je upravo stigao telegram iz Zagreba s viješću koja me potresla — Albe Vidaković je prijašnji dan umro. Ruka mi se zaustavila, pogled se usmjerio u neizmjerne daljine. Bogat život zaustavio se tik pred ostvarenjem zamisli koja je za Vidakovića nešto značila; ta porodila se u njemu i njegovom htijenju: bio bi prvi doktor muzikoloških znanosti koji je ikada za tu disciplinu bio promoviran na nekom, u ovom slučaju ljubljanskom, sveučilištu na jugoslavenskom državnom prostoru, s njime bi se ponosila također muzikološka katedra ljubljanskog Filozofskog fakulteta. Prerana smrt nije dopustila da Vidakoviću biografiju dopuni zanimljiv i značajan fragment, podatak o njegovom doktorskom naslovu. Taj je list ostao nepopunjen, doduše skoro do kraja ispisan, ali bez onog završetka koji bi značio konkretizaciju započetog nauma i formalno priznanje već završenom radu. Rad je ipak izašao⁴ i time je njegova temeljna namjera i značenje ispunjeno. Zaključio je muzikološki opus tog značajnog istraživaoca koji je imao pred sobom još velike planove, ali je već i time što je do tada učinio kvalitetno doprinio povijesti hrvatske glazbe te stekao za sebe priznanje i u širem muzikološkom svijetu.

⁴ v. Vidaković A., »Asserta musicalia« (1656) Jurja Križanića i njegovi ostali radovi s područja glazbe, u: Rad JAZU, knj. 337, Zagreb, 1965.; Yury Krizanitch's Asserta musicalia (1656) and his other musical works. Zagreb, 1967.

NEKOLIKO USPOMENA NA PROFESORA ALBU VIDAKOVIĆA

Vladimir Fajdetic, Rijeka

Sjećajući se 10-obljetnice smrti prof. Albe Vidakovića naviru mi pred oči uspomene iz onih dana kada je bio profesor na Hrvatskom državnom konzervatoriju, gdje mi je u Srednjoj glazbenoj školi iste ustanove predavao harmoniju i kontrapunkt. Htio bih kao njegov bivši učenik malo pabirciti po vlastitom pamćenju da nekim bilješkama i slikama, koje mi se nepovezano redaju, osvjetlim ili još dopunim njegov lik čovjeka i znanstvenog radnika, s kojim sam i poslije školovanja održavao veze i savjetovao se u mnogim pitanjima crkvene glazbe i glazbe uopće.

Bilo je tome davno, tamo negdje oko 1941. kad je mladi svećenik i glazbenik Albe Vidaković završio studij u Rimu i bio dodijeljen za nastavnika harmonije, kontrapunkta i orgulja na Hrvatskom državnom konzervatoriju, današnjoj Muzičkoj akademiji, koja se, koliko se sjećam, neposredno prije toga zvala Akademija za glazbu i kazališnu umjetnost. Mladi, vitki crnomanjasti čovjek, kome su se i crni okviri naočala usklađivali s cijelom pojavom, svojim neposrednim nastupom osvojio nas je, kako se ono kaže »iz prve«. Dogovorio se s nama, koji smo po- hađali I. harmoniju za redoslijed satova i počeo ozbiljno raditi. Svi smo ga zavoljeli i bilo nam je upravo drago da nam baš on predaje, iako smo odmah osjetili da želi dati sve ali isto tako i traži. Kod ispravljanja harmonijskih zadataka uvijek nam je u sviranju ukazivao na različita rješenja, ali je uvijek istaknuo da je jedno najbolje. Nije skrivao osobna zadovoljstva videći dobre zadatke i tada bi u šali dobacio: »Bit će nešto od tebe«. Isto bi nas tako često u šali nazivao: »Moji harmonikaši«, što je, čini mi se, bila aluzija na pojam »harmonika« u smislu »harmonija« naveden u knjigama »Hrvatska narodna glazba i »Hrvatska umjetnička glazba« dr. Božidara Sirole.

U razgovorima za vrijeme čekanja u hodniku na praznu sobu, jednom su ga neki pitali da im kaže odakle je, jer nisu pouzdano znali, a zanimalo ih je. Spomenuo je tom prilikom svoje Bunjevce i napomenuo da je naš kolega Pavao Bačić također istog porijekla. Bilo mi je onda jasno da je njegovo prijateljstvo odnosno sklonost da Paji posebno pomogne bilo vezano uz rodni kraj, a koliko znam, do smrti je održavao veze sa svojim zemljakom, koji se poslije svršenog školovanja kao klarinetist vratio u zavičaj. I. godina harmonije mi je prošla s ocjenom vrlo dobar, a II. godinu sam također nastavio kod prof. Vidakovića, nakon čega je slijedila nastava kontrapunkta.

Albe Vidaković se bavio osobitim promicanjem duhovne glazbene baštine u duhovnim koncertima koje je nazvao »Glazbena razmatranja«, a održavali su se, mislim, jedanput ili dvaput mjesečno iza podnevne mise u zagrebačkoj katedrali. Koncerti su bili pažljivo pripremljeni i na akademskoj visini, a u njima su sudjelovali naši poznati pjevači i instrumentalisti, kao i neki naši budući umjetnici koji su upravo na tim koncertima imali odskočnu dasku za daljnje uspjehe. Kao solisti su među ostalima nastupili mons. Krešimir Pečnjak, Vladimir Ruždjak, Renata Seringer, Višnja Manasteriotti, Nada Tončić, Miroslav Slik, Viktor Koščica i drugi profesionalci i studenti, uz katedralni zbor.

Uz te koncerte ostala mi je u osobitom sjećanju jedna svečana misa, na neku godišnjicu, na kojoj se, mislim, kao praznovečera izvodila Vidakovićeve *Missa ceaciliana*, a na Prikazanje je izvedena skladba Vatroslava Lisinskog *Cum invocarem* u kojoj je solističku dionicu pjevala Nada Tončić. Izvedbom je ravnao Vidaković i sjećam se, da je o tome bilo poslije mnogo pohvala. A čini mi se, da je to bilo

u vrijeme kad je Vidaković postao regens chori zagrebačke katedrale, pa bi prema tome to bilo kao neko umjetničko predstavljanje pred javnošću. Mo- gu iskreno reći da mi je tada rad Albe Vidakovića posebno imponirao, pa kad sam se poslije i sam bavio sličnim poslom, njegovo pripremanje koncer- nih misa u bogoslužju, kao i priređivanje glazbenih razmatranja osobno mi je služilo za uzor.

U vezi s tim posebno sam zapamtio i jedan Uskrs. Mislim da je to bilo 1948. Naime, maestro je sa solistima i katedralnim zborom pripremio za ve- liku uskrsnu misu Mozartovu *Misu za soliste, zbor, orkestar i orgulje u G-duru*. (Čini mi se da je potpuni naziv bio *Missa brevis G-dur, K.V. 49?*) Na Prikazanje bio je izveden zbor iz Händelova oratorija *Messias*, znameniti *Allelujah*. Od solista sam zapamtio da je tenorsku solo dionicu pjevao msgr. Krešimir Pečnjak, a baritonsku Vladimir Ruždjak, zatim kako mi se čini, sopransku Renata Šeringer, ali altovske se više ne sjećam. U zboru su sopranske i altovske dionice pjevali učenici Nadbiskupske klasične gimnazije, a tenorske i basovske sjemeništarci-bogoslovi, tako da je ta podjela mješovitog zbora zvučala kao kod zbo- ra bečkih dječaka pjevača. (Sam maestro mi je po- slije pripovijedao da takvo rješenje s dječjim i muškim glasovima vrlo dobro i krepko zvuči, a opet je to u stilu one: »Kako se more, tako se ore!«) Za orguljama je, mislim, sjedio Mladen Stahuljak, a orkestar je bio sastavljen od profesionalnih glazbenika iz Zagrebačke filharmonije i Opernog orkestra Hr- vatskog narodnog kazališta, te od polaznika Hrvat- skog državnog konzervatorija, među kojima sam bio i sam, kao violinist. Pokuse smo imali u Katoličkom kasinu, a glavni pokus u katedrali. Bila mi je to jedna od najljepše provedenih uskrsnih svečanosti, a uspjeh u katedrali bio je poslije mise proslavljen na primanju u Nadbiskupskom dvoru. Uz dobro i svečano raspoloženje osobito me se dojmila jedna zgodica i to pomirenje između dva zavađena violinis- ta. Bio je to Vlado Hacklick i Nandor Viczey. Ti- jekom svečanosti je jedan od njih prišao drugom, zatražio oprostjenje pruživši ruku, našto su se oba poljubili i uz odobravanje svih ostalih popili čaše pomirnice. Tom prilikom sam dobio i svoj prvi stu- dentski glazbenički honorar, koji sam odbio, ali ma- stro nije nikako htio na to pristati, vjerojatno da ne bi dobio kakav prigovor od strane škole da »verbuje za besplatan rad«.

Nekako u to vrijeme prestao mi je biti profe- sor, ali sam i dalje održavao s njim veze, budući da smo stanovali u susjedstvu, susjednim ulicama, pa sam ga često pratio kući raspravljajući putem o našim glazbenim prilikama i neprilikama. Jednom takvom prilikom pripovijedao mi je početak školo- vanja Vladimira Ruždjaka, koga je smatrao kao svo- je pjevačko otkriće i pomogao mu pri upisu na Kon- zervatorij odnosno na odsjek solo-pjevanja kod prof. Milana Reizera. S oduševljenjem je komentirao Ruž- djakov apsolventski koncert u Hrvatskom glazbenom zavodu kojom prilikom je ovaj pjevao *Amarili*, ma- drigal Caccinija, i Borodinovu ariju kneza Igora iz istoimene opere. (Tom prilikom su još nastupili Me- lita Kunc, Renata Šeringer, Dragica Pukšec i Noni Zunec). Tako sam jednom doznao da se maestro oz- biljno bavi znanstvenim i skladateljskim radom, pa me je tada zvao kući i poklonio mi s posvetom skladbu *Fantazija za orgulje* i studiju *Crkvena gla- zba u zagrebačkoj stolnoj crkvi u XIX. vijeku*. Jed- nom me je također upozorio da poslušam praižvedbu njegova *Preludija i fuge za violinu i glasovir*, što je na Radio-Zagrebu izvodio moj tadašnji profesor vio- line Aleksandar Szegedy, koncertni meštar opernog orkestra Hrvatskog narodnog kazališta, koje mi je dijelo kasnije posudio. Ne dugo iza toga preselio sam

se u Rijeku, ali veze s prof. Vidakovićem su i dalje trajale, budući da je on često dolazio u Rijeku zbog muzikoloških istraživanja spremajući studiju o Vin- ku Jeliću.

Bilo je to nekako u ljetnim mjesecima. Prolazio sam ulicom i susreo profesora Vidakovića. Bio je u ljetno obučen, u bijeloj košulji s kratkim rukavima, pa je izgledao kao dečko. Kako se baš na tom mje- stu susreta gradila glavna riječka ljekarna u palači »Jadran«, a Vlado Udatny je radio fresku na pokraj- njem zidu buduće ljekarne, pošli smo to vidjeti. Ra- dnici su nas pustili da pogledamo, a kad smo sve pregledali zahvalili smo i otišli uz pozdrav radnika: »Živjeli, dečki!« Prof. Albe se nasmiješio i počeo se šaliti na račun toga, a zatim mi je pripovijedao kako radi i kako mu je vrlo prijatna sredina. Stanovao je naime, kod časnih sestara, koje imaju prekrasan vrt, iznad crkve Sv. Križa, tako da je to bilo mjesto zai- sta pogodno i za umjetničko stvaranje i za znanstve- na istraživanja. Bit će da je tom prilikom i nastala njegova najznačajnija skladba. *III. staroslavenska misa* za mješoviti zbor i orgulje. Koliko pam- tim, praižvedba je bila upravo u toj crkvi pod nje- govim ravnanjem, a na orguljama je pratila s. Kle- mentina. Budući da je to djelo nastalo za zvukov- nim temeljima tzv. istarske ljestvice, na izvedbu je bio pozvan i stari profesor Ivan Matetić Ronjgov. Kako mi je kasnije pripovijedala njegova kćerka prof. Vera Matetić, »tata« je bio oduševljen hvaleći skladatelja s napomenom, da on još nije možda ni svjestan ka- kvo je djelo učinio, te da je to kao ostvarenje njegovih, tj. Matetićevih umjetničkih ideala. Tom prilikom mi je gđa Matetić pokazujući tatin arhiv — a bilo je to iza Matetićeve smrti — izvadila iz jednog fascikla Vi- dakovićevu navedenu misu, izdanje s glagoljskim slo- vima, na kojoj je u sredini prititure za zbor i orgulje stajala posveta:

»Dragom prof. Matetiću, koji je bio idejni za- četnik stila i duha ove mise, u znak zahvalnosti Albe Vidaković, Rijeka, 9. I. 1955.«

Prošlo je iza toga dosta vremena, a da se s dra- gim profesorom nisam sastao. Međutim, slučaj je htio da se na filozofskom fakultetu u Ljubljani otvo- rio odsjek muzikologije, gdje sam se upisao kao jedan od prvih izvanrednih studenata. Nadstojnik odsjeka i katedre bio je prof. dr. Dragotin Cvetko. Jednom prilikom pratio sam dra. Cvetka kući i za- stali smo u nekom svratištu na crnoj kavi. U razgo- voru došli smo i na prof. Vidakovića o kome se dr. Cvetko izrazio s osobitim poštovanjem. Nabacio je svoju želju da bi ga, ako bi prof. Albe Vidaković htio, uzeo za predavača na muzikologiji bez obzira na njegovo zvanje, jer misli da je jedan od najspo- sobnijih hrvatskih muzikologa. Sjetio sam se tada i planova prof. Vidakovića pa me nije iznenadilo kad mi je dr. Cvetko rekao da je Vidaković dao diser- taciju »Asserta musicalia« Jurja Križanića. Nedugo zatim vidio sam taj rad u knjižnici muzikologije, ali do njegove znanstvene obrane nije našalost nikada došlo zbog iznenadne smrti našeg dragog maestra. Svi su time bili u Ljubljani pogođeni i jedno se vri- jeme govorilo o posmrtnom doktoratu, ali kako se to dalje razvijalo nije mi poznato. Znam samo to, da je nakon mog apsolutorija deset primjeraka na- vedenog rada još tamo stajalo, a poslije sam to isto našao tiskano u Radu Akademije (JAZU Zagreb).

Evo, to je nekoliko sjećanja na dragog profesora Vidakovića. Neke ove zabilješke, nepovezane i priopćene po pamćenju onako kako su nailazile u svijest, budu kao kitica raznolikog proljetnog cvijeća nabranog u skromni stručak na njegovu uspo- menu.